

Mottagare
Socialnämnden

Remiss En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga- SOU 2024:30

Förslag till beslut

- Socialnämnden godkänner förslaget yttrande gällande En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga- SOU 2024:30 och sänder det som sitt remissvar till Socialdepartementet.
- Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Sammanfattning

Region Gotland har erbjudits möjlighet att yttra sig över remiss SOU 2024:230; en statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. Kvalitet- och utvecklingsavdelningen och Regionstyrelseförvaltningen (RSF) har gemensamt yttrat sig över remissen. Den samlade bedömningen är att förslaget saknar evidens och effektstudier samt att förslaget innebär en stor påverkan på socialnämndens verksamhet. Förslaget inskränker det kommunala självstyret, har stor påverkan på nämndens budget samt resurser i form av personal och arbetstid. Vidare görs bedömningen att förslaget kan påverka såväl enskilda som allmänhetens förtroende för nämndens verksamhet samt stigmatisera de barn som är föremål för åtgärderna.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Förslaget bygger på att man, enligt en dansk modell, ska tillskapa en ny statlig myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet (MUK) som ska fatta beslut om brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. Förslaget ska syfta till att åstadkomma tydligare åtgärder från samhället när barn och unga har hamnat i en kriminell bana samtidigt som det ska möjliggöra tidigare, tillräckliga och mer samordnade insatser för att förebygga fortsatt kriminalitet. Polismyndigheten ska identifiera och hänvisa ärenden till MUK och socialtjänsten ska lämna information, ta fram underlag inför beslut samt verkställa de av MUK fastställda handlingsplanerna. Det finns två alternativ till ansvarig myndighet för uppföljning och kontroll; MUK själva eller Kriminalvården.

Målgrupp

Barn och unga med hemvist i Sverige som är under 18 år och riskerar att begå

allvarliga brott. I förslaget finns ingen nedre åldersgräns. Bedömningen av om det finns risk att begå allvarliga brott ska grunda sig på barnets beteende, levnadsförhållanden, eventuell brottslighet och övriga omständigheter. Vid bedömningen ska det särskilt beaktas om barnet vistas i en kriminell miljö. Utredningen beräknar att det handlar om mellan 1500-2000 barn per år. Gotland beräknas komma ha 10 ärenden per år.

Organisation

MUK föreslås vara en central, statlig myndighet med regionala beslutsorgan som ska följa Polismyndighetens nuvarande regionindelning. Det föreslås vara regionala beslutsorgan som ska bestå av en domare, en representant från Polismyndigheten och en representant från kommunen. Kommunens representant ska föreslås och utses av Länsstyrelsen.

Uppdrag

Nya åtaganden för kommunen

Polismyndigheten hänvisar ett ärende till MUK om det finns risk för att barnet kommer att begå brott av allvarligt slag. Innan Polismyndigheten fattar ett beslut om att hänvisa ett ärende ska uppgifter om barnet inhämtas från nämnden. Inför ett beslut i MUK ska ett yttrande inhämtas från nämnden. Yttrandet ska innehålla en bedömning av risken för att barnet kommer att begå brott av allvarligt slag och förslag på lämpliga brottsförebyggande åtgärder för barnet. Nämnden ska utse en särskild handläggare för barnet och ska även ansvara för att verkställa de insatser som MUK beslutar om.

MUK kommer, enligt förslaget, att få en möjlighet att fatta beslut om till exempel placeringar utanför det egna hemmet som nämnden då är skyldiga att verkställa. MUK kommer även ges en möjlighet att anmoda nämnden att ansöka om vård enligt LVU.

MUK ska kunna fatta beslut om en handlingsplan innehållande föreskrifter med krav rörande skolgång eller annan sysselsättning, fritid, behandling eller vård eller andra åtgärder eller samverkansformer som syftar till att förebygga att barnet begår brott eller på annat sätt utvecklas ogynnsamt. Som exempel på detta anges att det i handlingsplanen kan ingå att barnet ska delta i någon fritidsaktivitet eller att ungdomar som inte har skolplikt ska gå i gymnasieskolan eller annan vuxenutbildning. MUK kan fatta beslut om åtgärder i handlingsplanen oavsett om barnet eller dennes vårdnadshavare samtycker. Efter att MUK fattat beslut om en handlingsplan för barnet ska regelbundna uppföljningsmöten genomföras. Första mötet ska ske en vecka efter beslutet och därefter genom regelbundna möten- minst en gång i veckan

inledningsvis. Vid dessa möten ska barnets särskilda handläggare från socialtjänsten närvara. Om barnet missköter genomförandet av åtgärderna i handlingsplanen ska åtgärder vidtas omgående vilket kan innebära att MUK förelägger nämnden att vidta åtgärder så att barnet kan genomföra åtgärderna på ett ändamålsenligt sätt. MUK kan även ta hjälp av Polismyndigheten för att söka efter eller hämta barnet till möten.

Av förslaget framgår att varje yttrande till MUK beräknas ta mellan 5-7 arbetsdagar att producera och för den särskilt utsedda socialsekreteraren beräknas en tidsåtgång på 4 timmar per barn för uppföljningsmöten.

Kostnader

Utredningen räknar med att reformen på sikt ska ge stora besparingar för samhället och samhällsekonomiska vinster. De löpande kostnaderna för staten beräknas till mellan 218-317 miljoner kronor och löpande kostnader för kommuner beräknas till 73-94 miljoner kronor. Av förslaget framgår ingen uppskattad kostnad för verkställighet av insatserna.

Finansiering

Av utredningen framgår att införandet av ungdomskriminalitetsnämnder delvis ska finansieras genom statsbidrag. Införandet och upprättandet av den myndigheten ska enligt förslag få statsbidrag medan det i utredningen saknas redogörelse för avsatta medel för verkställigheten av beslutade insatser. Fördelningen av bidrag bygger även på uppskattningar av hur många ungdomar som kan komma att vara föremål för MUK, vilket även innebär en osäkerhetsfaktor i hur många barn som det i realiteten handlar om och vad det kommer att kräva för ekonomiska resurser.

Bedömning

Den samlade bedömningen är att förslaget saknar evidens och effektstudier samt att förslaget innebär en stor påverkan på socialnämndens verksamhet. Förslaget inskränker det kommunala självstyret då annan myndighet kan fatta beslut om exempelvis placeringar utanför det egna hemmet som nämnden är skyldiga att verkställa. Detta medför konsekvenser i form av en stor påverkan på nämndens budget i form av merkostnader för socialtjänsten samt svårigheter att planera och följa budgeten. Förslaget medför även andra konsekvenser då ytterligare arbetsuppgifter som är resurskrävande och har korta tidsfrister åläggs socialtjänsten.

Vidare görs bedömningen att förslaget kan påverka såväl enskilda som allmänhetens förtroende för nämndens verksamhet samt kan på sikt påverka möjligheten att rekrytera socialsekreterare då de får mer arbetsuppgifter som påminner om exempelvis Kriminalvårdens uppdrag.

De barn som är föremål för åtgärderna kan stigmatiseras då barn som inte är misstänkta för eller lagförda för brott kan aktualiseras utifrån oro för att de ska utveckla allvarlig kriminalitet.

Socialnämnden förslås godkänna förslaget yttrande gällande En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga- SOU 2024:230.

Beslutsunderlag

Yttrande - SOU 2024:30 En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga daterad 2024-08-21

Tjänsteskrivelse Socialförvaltningen daterad 2024-08-21

Remiss. Socialdepartementet inkom 2024-05-23

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

Socialdepartementet

Öystein Berge, Kvalitetschef, Kvalitet- och utvecklingsavdelningen

Eva Lindvall, utvecklingsledare Kvalitet- och utvecklingsavdelningen

Stefaan de Maecker, enhetschef social välfärd, Regionstyrelseförvaltningen

Anna Svärd, brottsförebyggande strateg, enheten för social välfärd